

Vóór Europa,

De niet-stemmers missen een gouden kans om de wereld naar hun hand te zetten.

door **Ad Maas**

De bevolking wordt overgehaald om toch vooral te gaan stemmen. Wie deze taak op zich neemt moet een politieke keuze maken. Er zijn drie mogelijkheden: 1. tegen een Europees bestel, 2. vóór... maar wel met mitsen en maren, en 3. vóór... maar tegen het huidige. Deze keuzes zijn te realiseren. De niet-stemmers missen dus een gouden kans om de wereld naar hun hand te zetten.

De voorstanders van het Europese bestel tonen begrip voor burgers die niet van plan zijn om te gaan stemmen. Die empathie is uiteraard handig en niet zo moeilijk op te brengen, want tegelijk kunnen allerlei goede bedoelingen en beloftes verkocht worden. Inhoudelijk heeft dat echter weinig betekenis en het effect ervan zal gering zijn. Het wantrouwen zit immers dieper.

Er is veel literatuur die dwingt om goed na te denken over de relatie tussen een Europees bestel en de toekomst van menselijke waardigheid en beschaving. Maar die beschouwingen halen de media zelden overtuigend genoeg.

Vorige week verscheen bijvoorbeeld een boek *'Europa op zoek naar een nieuw élan'* (Valkhof Pers) dat thema's aanbiedt die juist wel de moeite van lezen, discussie en meningsvorming waard zijn. Zo'n boek bereikt een paar duizend mensen. In deze krant (compliment) publiceerde Frank van Helmond een zeer goed artikel over ons Europa (ED Opinie 16 mei). Zijn betoog komt er eigenlijk op neer dat we het beste kunnen gaan stemmen, want als we dat niet doen is de kans groot dat het allemaal verkeerd uitpakt. Een keuze in de richting van nummer 3 ligt dan voor de hand.

Het punt is nu wat dat 'verkeerd' inhoudt. Om daar fatsoenlijk over te kunnen denken en communiceren moeten we nagaan hoe Europa zich als neo-kapitalistisch project gaat ontwikkelen. Vooraf moeten we ons niet te veel laten intimideren door de gebruikelijke dreigementen, dat zonder dat project de landen van Europa niets meer voorstellen in de wereld-economie, dat ons land zonder de interne markt van Europa nu aan de rand van een faillissement zou staan en dat we nu een grote oorlog tussen Germaans, Slavisch en Romaans Europa zouden hebben. Allemaal veronderstellingen en grotendeels sloganistisch geklets in de ruimte.

Belangrijk is het inzicht dat het huidige Europa gebaseerd is op een in beginsel meedogenloos kapitalisme. Heel veel zaken kosten geld en het is goed om dat te beseffen, maar het kritieke punt is dat alles geld moet opleveren en

maar wel een ander

■ De meeste woordvoerders in het Europees parlement ontbreekt het aan voldoende geestes-wetenschappelijke bagage.

meer geld dan vorige keer. Veel te veel ten bate van een relatief kleine groep. Zo'n stelsel brengt bijvoorbeeld met zich mee dat burgers niet alleen competent maar zelfs met lef en passie meewerken aan de productie van goederen en diensten – die we inderdaad ten dele nodig hebben – en dat zij wat ze verdienen vervolgens vlot consumeren. Geld moet rollen. – Dat is dan een bewijs van maatschappelijke verantwoordelijk-

heid. Over enkele jaren wordt sparen asociaal gedrag, logisch, dat dan ook afgestraft mag worden, zoals op Cyprus al gebeurd is. De perversiteit van een bepaald economisch systeem gaat waarschijnlijk veel verder dan velen van ons vermoeden en willen denken. Wellicht is het gewenst terug te gaan naar de jaren tussen de Eerste en Tweede Wereldoorlog en weer de boeken van Menno Ter Braak te lezen. Deze man, die 'Poli-

ticus zonder Partij' schreef, onderkende dat een Europa in handen van machten die vrijwel uitsluitend in termen van geld denken, leidt tot een economisch systeem met een grote mate van ingebouwde perversiteit. Een soort totalitair liberalisme. Ter Braak staat genoteerd als een nihilist en atheïst, hij promoveerde op het thema van de politieke verhouding tussen keizer Otto III en de paus, dus de verhouding van geestelijke en

wereldlijke macht, en dat is no steeds de kern van de zaak. Je kunt hem niet verdenken van sympathie voor het katholicisme en protestantisme, maar hij zag wel dat een Europa zonder een fundament van beschaving en cultuur van en via het Christendom (de erfenis van Jeruzalem, Byzantium en Rome) een heilloze zaak is. Sinds enkele tientallen jaren dit een riskante uitspraak en dat zegt al genoeg. Is dat fundamenteel actiever dan zijn grote problemen beter bespreekbaar: de verhouding met de islam, de verhouding rijk en arm, de toestroom van politieke en economische vluchtelingen, de hervorming van het bankwezen, het mogelijk maken van meer coöperatieve initiatieven bijvoorbeeld.

Als het debat over Europa op dit vlak gevoerd werd, zou de belasting van veel burgers groter zijn. Zoals het er nu naar uitziet krijgen we een Europa met een economisch en politiek stelsel waar veel Europeanen geen wettelijke toekomst in zien. Stemmen is echter niet nutteloos als gekozen wordt voor een ander Europa. In de huidige discussies komt daarvan vrijwel niets uit te verf. Bij de meeste woordvoerders ontbreekt voldoende geestes-wetenschappelijke bagage. Wie de boekenwinkel van de Achelers Kluis doorwandelt weet na zo'n bezoek wat hiermee bedoeld is.

■ Ad Maas uit Leende is onafhankelijke publicist. Hij was onder meer werkzaam in het onderwijs en in het organisatie-advieswerk.

marijn

WILDPLAKKERS

